

Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
The Journal of Social Sciences Institute
Yıl/Year: 2019 – Sonbahar / Autumn Sayı/Issue: 45
Sayfa / Page:399-416

ISSN: 1302-6879 VAN/TURKEY

Makale Bilgisi / Article Info - Geliş/Received: 19.08.2019
Kabul/Accepted: 04.09.2019 - Araştırma Makalesi / Research Article

**RAHİP BERNARD DE
CLAIRVAUX: HAYATI
(1090-1153) VE II. HAÇLI
SEFERİ'NDEKİ ROLÜ**

***FATHER BERNARD DE
CLAIRVAUX: HIS LIFE
(1090-1153) AND
CONTRIBUTIONS IN THE
SECOND CRUSADE***

Dr. Öğr. Üyesi Zehra ODABAŞI

Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi

Tarih Bölümü

ORCID: 0000-0003-1890-4289, ze.odabasi@hotmail.com

Öz

XI. yüzyılın başlarına rastlayan Haçlı Seferleri, Avrupa'nın dinî motifleri ön plana çıkararak Anadolu ve Yakındoğu'yu siyasi ve ekonomik olarak ele geçirmek için planladığı bir harekettir. Haçlılar bu amacı gerçekleştirmek üzere ilk seferlerini 1096 yılında Anadolu üzerinden Kudüs'e yapmışlar ve sonunda Urfa ile Antakya'da iki Haçlı Kontluğu ile Kudüs'te ilk Haçlı Krallığını kurmuşlardır. İlk seferin başarıya ulaşması, Avrupa'da 1101 yılında yeni bir sefer hazırlığına sebep olmuş, ancak Anadolu'ya gelen bu ordunun Türkiye Selçuklu Sultanı I. İzzeddin Kılıç Arslan (1093-1107) ile Danişmendli Emirleri tarafından imha edilmesi, Haçlıların 1144 yılında Urfa'nın tekrar Musul Atabeyi İmâdeddin Zengi tarafından fethedilmesine kadar Anadolu'ya gelmelerine engel olmuştur. Anadolu'da kurulan ilk Haçlı Kontluğunun kaybedilmesi, II. Haçlı Seferinin en önemli nedenlerinden biridir. Fransa Kralı VII. Louis, Papa'ya başvurarak Doğu Hıristiyanlığına güvence altına almak amacıyla düzenleyeceği bu seferin vaazı için Rahip Bernard de Clairvaux'yu görevlendirilmesini istemiştir. Bu çalışmanın konusunu Clairvaux Manastırı Başrahibi Rahip Bernard de Clairvaux ve onun II. Haçlı Seferi sırasındaki propagandası ve etkileri oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: II. Haçlı Seferi, propaganda, Sistersiyen Tarikatı, Vézelay Toplantısı

Abstract

The Crusades, which coincided with the beginning of the eleventh century, is a movement that had been planned by Europe in order to seize Anatolia and the Near East politically and economically by emphasizing religious motifs. The Crusaders made their first expedition to Jerusalem in 1096 in order to realize this purpose and finally they established the first Crusade Kingdom in Jerusalem with two Counties in Edessa (Urfa) and Antioch (Antakya). The success of the First Crusade had caused a preparation for a new Crusade at 1101, but the new army had been destroyed by Sultan İzzeddin Kılıç Arslan the First (1093-1107), the Sultan of the Turkish Seljuks and the Emirs of Danishmends in Anatolia. Thus, the Crusaders had been prevented from coming to Anatolia until 1144, when the Urfa reconquered by İmâdeddin Zengi, the Atabeg of Mosul. The Fall of the First Crusader County of Anatolia was one of the most important reasons of the Second Crusade. The King of France Louis the Seventh applied to the Pope and asked him to appoint Father Bernard de Clairvaux for the sermon of his campaign to secure Eastern Christianity. The subject of this study is Father Bernard de Clairvaux, who was the Abbot of the Monastery of Clairvaux and his propaganda and effects during the Second Crusade.

Keywords: Second Crusade, propaganda, Order of Cistercians, Council of Vézelay

Giriş

Müslümanların Kudüs'ten çıkarılmasına odaklanan Haçlı seferleri ile Hıristiyan halkın zihninde dinî olarak kabul görmeyen ve Müslümanları sapkın olarak nitelendiren yanlış bir imaj oluşturulmuştur. Papalık, halkı etkilemek için öne çıkardığı propagandacı rahiplerle Müslümanları putperest olarak nitelendirmiş ve onlarla mücadeleyi Tanrının adını yüceltmek ve kurtarmak için bir neden olarak sunmuştur.¹ Propagandacı rahiplerin etrafında toplanan insanların çoğu, askerî vasıflardan yoksun, ekonomik olarak güçsüz ve gasp ile hayatını devam ettiren kimselerdir. Tarihçi Albertus'un tarifine göre günahkârlar, sahte sofular, zaniler, katiller, hırsızlar, yalancı şahitler, soyguncular ve kadınlar bu seferlerin ana unsuru idi (Carnotensis, 2009: 56-58). Bu nedenle Haçlı Seferleri hazırlıklarına genel olarak bakıldığında, geniş halk kitlelerinin harekete geçirilmesinde, toplum tarafından kabul görmüş, kerametleriyle meşhur ve genellikle itibarlı bir kilisenin başrahibi olan bir vaiz propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Buna karşın bu seferlerin amacı hiçbir zaman dinî olmamıştır. I. Haçlı Seferi esnasında bu görevi bir Haçlı vaizi ve keşişi olan Pierre l'Ermite yürütmekte idi. Onun ses tonu ve hitabet gücü insanları

¹ Papalık, X. yüzyılda ortaya çıkıp gelişen bir Hıristiyan tarikatı olan ve Papalığın dünyevî gücünü artırmayı amaçlayan Cluny Tarikatı'nın fikirlerini kullanarak içe yönelik saldırganlığı ve şiddeti dıştaki Müslümanlara yönlendirme yoluna gitmiştir, bk. (Whone, 1990: 52; Demirkent, 2007:3).

heyecanlandırarak ruhlarına hitap ediyordu. Onu şahsen tanıyan Haçlı Tarihçilerinden Guibertus Novigenti eserinde: “Pierre ne derse, ne yaparsa yarı ilahi imiş gibi görünürdü” ifadelerini kullanmıştır (Levine, 1997: 78). Pierre l’Ermite, Clermont Konsili’nden hemen sonra Haçlı Seferleri için vaazlar vermek üzere Kuzeydoğu Fransa’da dolaşmaya başlamış, halkın kitleler halinde harekete geçerek Kudüs yolunu açmalarını istemiştir. Ayrıca etrafında toplanan birçok vaizi de, kendi gidemediği yerlere Haçlı Seferlerine çağrıda bulunmak üzere göndermiş ve bunların çabaları sonuç vermiştir. Onun dinleyicilerinden birçoğu, vaizin kendilerini içinde buldukları sefaletten kurtarıp, mukaddes kitabın içinde bal ve süt aktığını bildirdiği ülkeye götürmeye vaad ettiğine inanıyorlardı. Buraya yolculuk zor şartlar altında gerçekleşse de hedef, altın ve pırlıl pırlıl Kudüs idi (Runciman, 1989: 90).

II. Haçlı Seferine bakıldığında da durum farklı değildir. Haçlı Tarihçileri bu seferin her ne kadar Urfa’nın Müslümanlar tarafından fethi üzerine düzenlendiğini ifade etseler de seferin propaganda aşamasına bakıldığında Urfa’dan bahsedilmediği açıkça görülür. Çünkü II. Haçlı Seferinin hazırlık safhasında daha çok Kudüs’ün korunması konusuna vurgu yapılmıştır. Bu durum Avrupa halkını, ancak Kudüs gibi önemli bir şehrin harekete geçirdiğini de açıkça göstermektedir (Runciman, 1989: 90). Papa III. Eugenius’un organize ettiği bu seferin öne çıkan ismi Avrupa’da sözüne güvenilir bir kişi olan, kerametleriyle meşhur, Clairvaux Manastırının Başrahibi Bernard’tır. Bernard Clairvaux, 1 Mart 1146 tarihli bulla, yani fermanla II. Haçlı Seferinin vaizi olarak görevlendirmiştir (Caspar, 1924: 285-305; Deuil, 1948: 9; Rassow, 1924: 302-305). Bununla birlikte I. Haçlı Seferi ile II. Haçlı Seferi propagandaları arasında önemli bir fark vardır. II. Haçlı Seferi’nde ne Papa III. Eugenius ne de Bernard de Clairvaux, I. Haçlı Seferi’nde Papa II. Urbanın vaazlarının temelinde olduğu gibi sefere katılacak olanları İsa Mesih’in müjdecileri olarak görmemişlerdir. Bernard de Clairvaux, ancak kendi hayatını mesleki olarak da tamamen Tanrı’ya adayanların Mesih’in temsilcileri olabileceğine inanmış, dolayısıyla sefere katılanlara bunun yerine Kutsal topraklarda ataları gibi kahramanca ölmeyi telkin etmiştir (Purkis, 2008: 86-119).

Bernard De Clairvaux’nun Hayatı İle İlgili Temel Kaynaklar

Bernard de Clairvaux’nun biyografisi olan *Vita Prima* kendisi hayatta iken, ölümünden sonra Aziz olarak ilan edilmesi için kaleme alınmaya başlanmıştır². Onun hayatı hakkındaki bilgiler, sekreterliğini yapan Geoffrey of Auxerre ile başlamaktadır. O, Clairvaux’nun hayatı ile

² Bu biyografi ile Azizlik başvurusu reddedilince *Vita Secunda* adında yeni bir biyografi kaleme alınmıştır, bk. (Kugler, 1866; Constable, 1953: 213-79; France, 2007: 115).

ilgili en erken biyografik bilgileri toplayarak Başrahip William of Saint Thierry'ye iletmıştır. William of Saint Thierry'nin Clairvaux ile dostluğu ise onun biyografisinin oluşmasındaki en büyük etkenlerden biri olmuştur³. William of Saint Thierry, onunla ilk tanışmasından sonra Clairvaux'nun kişiliğinden çok etkilendiğini şu sözleriyle ifade etmiştir: “Bu insana karşı ne kadar büyük bir sevgim oluştu, onun yoksulluğunu ve sadeliğini paylaşmak için ne büyük bir arzu duyuyorum. Bundan sonra en büyük dileğim, onunla kalmak ve ömür boyu onun hizmetçisi olmaktır”. William bu dileğini kısmen de olsa gerçekleştirebilmiştir. Clairvaux, William of Thierry'nin hasta olduğunu duyduğunda kardeşi Gerard⁴'ı göndererek onu yanına getirmesini istemiş ve birlikte oldukları süreçte ona düşünce ve deneyimlerini aktarmıştır (Neander, 1843: 17; France, 2007: 111). Devamında Başrahip Arnold of Bonneval, Clairvaux'nun hayatının 1130-1145'li yıllarına ışık tutmuştur. O, Papalık mücadelelerinde, hakem olarak katıldığı konsilde ve bu süreçte güvenliğin sağlanmasında Aziz Clairvaux'nun hayati rol oynadığını vurgulamıştır (France, 2007: 13)⁵. Bernard de Clairvaux'nun sekreterliğini yapan ve birçok seyahatine eşlik eden Geoffrey of Auxerre ise onu herkesten daha iyi tanımaktadır. Auxerre, Clairvaux'nun sadece sekreteri değil, aynı zamanda ona hayran olan ve hürmette kusur etmeyen bir mürididir ve bu duygularını şu şekilde ifade etmiştir: “...mükemmelliğin en iyi örneği, erdem modeli, kutsallığın aynası...İsrail'in gururu, Kudüs'ün ve yüzyılın sevinci, zamanın tek çekicisi...kutsal kilisenin en güçlü ayağı, Tanrının yankılanan sesi, Kutsal ruhun sevgili udu” (France, 2007: 114). Şüphesiz Bernard de Clairvaux'nun biyografisine katkı sağlayan ve II. Haçlı Seferi hakkındaki düşüncelerini içeren en önemli kaynaklardan biri de kendisi tarafından çeşitli sebeplerle yazılan mektuplardır (Clairvaux, 1997).

3 Liège'de doğan ve yaşı muhtemelen Clairvaux'ya göre büyük olan William of Saint Thierry, 1119 yılında Başrahip olmuş ve onunla da bu tarihlerde tanışmıştır. 1135 yılında Signy'de Sistersiyen tarikatına dahil olmuştur. Bernard de Clairvaux'nun hayatı hakkındaki ilk bilgileri William of Saint Thierry'den ve yazdığı 1. Kitaptan, 1147-48 yılında onun ölümünden sonra ise yine bir Başrahip olan Arnold of Bonneval'dan ve yazdığı 2. Kitaptan, son olarak ise Geoffrey of Auxerre'nin yazdığı kalan 3 kitaptan öğrenmek mümkündür. Bunlar Vita Prima'yı oluşturmaktadır, bk. (France, 2007: 111). Bernard de Clairvaux'nun kutsallığı ile ilgili en abartılı ve iddialı anlatımlar ise 12. yüzyılın sonlarında John the Hermits tarafından yazılmış olan Vita Quarta'da yer almaktadır, bk. (France, 2007: 115).

4 Bernard de Clairvaux'nun beşi erkek, biri kız olmak üzere altı kardeşi vardı. Bunlardan Gerard önce şövalyeliğe yönelmiş ancak Clairvaux'nun etkisiyle keşiş olup, onun en büyük destekçilerinden biri haline gelmişti, bk. (Bredero, 1996: 201-203).

5 1130-1138 yılları arasında Roma'da, II. Anacletus ile II. Innocentius arasında Papalık ile ilgili büyük bir mücadele yaşanmış, Fransa Kralı VII. Louis, meselenin çözümü için Étampes Konsili'nde hakem olarak Bernard de Clairvaux'yu görevlendirmiştir. Clairvaux bu toplantıda desteklediği II. Innocentius'u Papa olarak ilan etmiştir. Ancak Papalık mücadelesi 1138'de II. Anacletus'un ölümüne kadar devam etmiştir, bk. (Evans, 2000: 14).

Clairvaux Manastırı Başrahipliği ve Etkin Hale Gelmesi

1090 yılında Kuzey Fransa'nın Les Fontaines Dijon bölgesinde doğan Bernard Clairvaux, ilk eğitimini dönemin iyi kabul edilen eğitim kurumlarından biri olan Châtillon'da Vorles papazlarından aldı ve kendisini manastıra hazırladığı bir yıllık ilk inziva tecrübesini de burada yaşadı. 1113 yılından itibaren Citeaux Manastırı'nda iki yıl keşişlik yaptı (Bredero, 1996: 201-203). Zamanla Avrupa'nın dinî ve siyasi alandaki en itibarlı ve sözü kabul gören din adamlarından biri haline gelen Bernard de Clairvaux, 25 yaşında iken 1115 yılında Sistersiyen Tarikatına bağlı Clairvaux Manastırı başrahipliğine seçildi. 1119 yılında, hayatı hakkında önemli bilgiler veren, yakın arkadaşı Saint Thierry Manastırı başkeşişi William ile tanıştı⁶. 1135 yılında Signy'de William of Thierry'nin de kabul ettiği Sistersiyen Tarikatı, 1119 yılından itibaren sistemleşerek kurallarını belirlemiş ve her bir manastırın işleyişinde Aziz Benedict kuralları esas alınmıştı⁷. Bernard de Clairvaux yaşadığı dönemde şahsi itibarı nedeniyle⁸, Sistersiyen Tarikatının Ana Manastırı olan Citeaux'ya yakın bir otoriteye sahipti⁹. Clairvaux'nun bu durumu ve dönemin siyasi, sosyal, ekonomik¹⁰ olayları üzerindeki etkisi bir baş rahibin yetki ve itibarından çok fazlası idi ki onu II. Haçlı Seferinin vaazlarını vermeye götüren asıl sebebi.

Sistersiyen Tarikatı ve Tapınak Şövalyeleri

Bu dönemden itibaren etki alanı genişlemeye başlayan Bernard de Clairvaux, kendi manastırı dışındaki Sistersiyen manastırlarının ve diğer kiliselerin problemleri ile de ilgilenmeye başladı. Sistersiyen Tarikatının katı manastır ideali askerî düzenleri de etkiledi ve bu ideali yaşatmak isteyen asker keşişlerin oluşturduğu tarikatlar ortaya çıktı. Bu tarikatların amacı

6 William of Thierry , çağının liberal bilimlerinde üst düzey bir eğitim almış olmasına rağmen keşişliği tercih etmiştir, bk. (Bredero, 1996: 119).

7 Sistersiyen Tarikatının ana Manastırı Citeaux idi. Bundan sonra kurulan La Ferté, Pontigny, Clairvaux ve Morimond keşişleri ana manastırı denetleme ve kuralların ihlali durumunda uyarma yetkisine sahipti, Bu konuda daha detaylı bilgi için bk. (Berman, 2000: 46).

8 Bernard etkili ve güzel söz söyleme kabiliyeti olan bir vaiz olarak çok fazla yolculuk yapmış ve manastırına çok sayıda kişiyi kazandırmıştır. Dönemin kaynaklarında onun bu etkili ikna kabiliyeti ve erkekleri manastırına kazandırması nedeniyle kadınların eşlerini ve oğullarını ondan sakladıkları ifade edilmiştir. Bernard de Clairvaux'nun bu çabaları Sistersiyen Tarikatının bütün Avrupa'da etkin bir güç olmasını sağlamıştır, bk. (Dowley-Wyclif, 2004: 270).

9 Bernard de Clairvaux'nun mektuplarından bazıları Sistersiyenlerin ekonomik faaliyetleri ve bunun toplumsal etkileri hakkındadır, bk. (Clairvaux, 1997: 400-405).

10 Bernard de Clairvaux, babasının şövalye olması nedeniyle içinde bulunduğu toplumda dinî bir konum elde etmenin yanında siyasi ve ekonomik bir güce de sahip olmuştur. Yeni Şövalyeliğe Methiye adlı eseri bu bakımdan önemlidir, bk. (Derinkök, 2005).

kutsal topraklarda savaşarak Müslümanları bu bölgeden uzaklaştırmaktı. Askerî tarikatlardan ilki olan Tapınak Şövalyeleri 1118 yılında Kudüs'te kurulmuştu ve amaçları buradaki Hıristiyanları korumaktı. Tapınak Şövalyeleri Sistersiyen Tarikatının adet ve törenlerini benimsemişlerdir. Avrupa'da feodal yapı oluşurken savaşçı soylularla manastır keşişlerin yaşam tarzları iki zıt kutbu oluşturuyordu. Ancak Haçlı seferlerinin doğuşu savaşçı ruhla dini adanmışlığı bir araya getirdi ve bunun en somut örneğini de Tapınak Şövalyeleri oluşturuyordu. 1128 yılında düzenlenen ve Tapınak şövalyelerinin onaylandığı Troyes Konsili'nde Bernard de Clairvaux'ya kâtiplik görevi verildi. Troyes'deki Konsil daha önce kurulmuş olan birliğin Papalık tarafından onaylanmasını sağladı ve kuralları belirlendi. Bernard de Clairvaux'nun bu kuralların oluşmasında Hugues de Payens ile birlikte büyük bir etkisinin olduğu bilinmektedir (Pedry, 2011: 45). O aynı zamanda Hıristiyanları, savaşmaktan korkmamaları konusunda yaptığı vaazlarla ikna etmiştir (Aumann, 1985: 14). II. Haçlı Seferini etkileyen onun tüm bu girişimlerine rağmen, Kudüs'te bir Sistersiyen Tarikatının kurulması teklifini reddetmesi¹¹, Clairvaux'nun Ortadoğu'da yerleşme fikrini benimsemediğini açıkça göstermektedir.

Papalık Seçimindeki Etkileri

Bernard de Clairvaux'nun hem dinî hem de siyasi alandaki en önemli etkilerinden biri de Papalık seçimlerinde aktif rol oynaması ve Papalık ile Krallar arasındaki ilişkileri düzenlemeye olan katkısıdır. O dönemde Papalık seçimleri Roma'daki birkaç güçlü ailenin müdahalesi ve zaman zaman da çatışmasıyla gerçekleşmiştir (Neander, 1843: 84). 1130 yılında II. Innocentius ve II. Anacletus arasında yaşanan Papalık için mücadele de bu ailelerin kendi adaylarını seçtirme gayreti yüzünden ortaya çıkmıştır. Neticede Roma'da güçlü bir desteği olan II. Anacletus papalığa getirilmiş ve II. Innocentius da Fransa topraklarına yerleşmiştir¹². II. Anacletus'un 1138'de ölümüne kadar çözülemeyen bu sorunda Bernard de Clairvaux, II. Innocentius'un tarafını tutmuş ve Avrupa krallarının ve kiliselerin desteğini almak için onunla birlikte seyahatlere çıkmıştır¹³. Benzer bir

11 Kilisenin, özellikle de Papanın talebi üzerine bütün Avrupa'yı dolaşarak soyluları ve halkı sefere ikna etmek için vaazlar veren Clairvaux, Kudüs'e gitmek isteyen dostlarına, bu girişimlerini takdir ettiğini, ancak kendi yanında kalırlarsa daha doğru bir tercih yapacaklarını ifade etmiştir.

12 Papalık sorununu çözmek isteyen Fransa Kralı VII. Louis, Etampes'te Fransa'nın çeşitli bölgelerinden gelen hakem tayin edilerek piskoposların katıldığı ulusal bir konsil toplamıştır. Piskoposların isteğiyle konsüle katılan Bernard de Clairvaux hakem tayin edilerek II. Innocentius'u papa ilan etmiştir.

13 Normandiya'ya giden Bernard de Clairvaux burada İngiltere Kralı Henry'nin desteğini almıştır. Ayrıca Almanya'da siyasi üstünlüğünü kurmaya çalışan III. Lothaire, ülkesindeki önde gelen piskoposların II. Innocentius'u desteklemesi üzerine Fransa'ya

durum Bernard de Clairvaux'nun eski bir öğrencisi ve bir Sistersiyen keşişi olan Papa III. Eugenius'un görevi esnasında da yaşanmıştır. Roma şehrinin muhalefetiyle karşılaşan III. Eugenius papalığı boyunca nadiren Roma'ya girebilmiştir. Bernard de Clairvaux, onun papalığını kabul etmemesine rağmen daha sonra III. Eugenius adına II. Haçlı Seferinin düzenlenmesi ve vaaz edilmesi konusunda etkin hale gelmiştir (Neander, 1843: 206-207). Onun bu konudaki girişimleri ve siyasi alandaki etkinliği ise Sistersiyen keşişleri tarafından eleştirilmiştir¹⁴.

Peter Abelard'ın Yargılanmasındaki Rolü

Bernard de Clairvaux, döneminde bazı felsefi konuların tartışılmasında taraf olmuş, Peter Abelard'ın düşüncelerinden dolayı Sens Konsili'nde yargılanmasında aktif rol oynamıştır. Bernard Clairvaux ile Abelard'ın düşünceleri, bilginin değeri, edinilmesi ve kullanımı konusunda tamamen farklı idi. Clairvaux'ya göre bilginin çerçevesi evrensel ve insanın yapması gereken bilginin çeşitli boyutlarını tecrübe ederek ve bunlar üzerinde düşünerek Tanrının varlığına dair mutlak bir hakikate ulaşmaktı. Esas olan bilginin kendisi değil, onun kullanımı idi. Çünkü liberal bilimler eğer insanın aciziyetini anlamak ve kendisini tanımak için değil de sadece dünyevi çıkar elde etmek için bir merak dürtüsüyle kullanılıyorsa ve insanda kibire sebep oluyorsa o zaman bir anlam ve değer ifade etmiyordu. Dolayısıyla insanın öncelikli görevi kendisini tanıyarak Tanrı'ya ulaşma bilgisine kavuşmak ve bu sayede mütevazı kalmak olmalı idi (Clairvaux, 1971: 173-180; Pedry, 2011: 42). Buna karşın, Abelard'ın hocaları ile ilişkileri, tartışmaya düşkünlüğü ve kendine fazla güvenip kibire kapılmış olması öncelikle onunla aynı çevrelerde eğitim görmüş olan William of Thierry tarafından fark edilmişti¹⁵. Abelard ona göre, Teslis,

bir heyet göndererek II. Innocentius'a bağlılığını bildirmiş ve onu ülkesine davet etmiştir. Bernard de Clairvaux, II. Innocentius'un Luttich'de Lothaire'i ziyaretine de eşlik etmiş ve görüşmelerde kralın desteğinin elde edilmesini sağlamıştır. Lothaire bir sonraki sene bir orduyla birlikte Papanın Roma'ya yolculuğuna eşlik edeceği sözünü vermiştir, bk. (Evans, 1983: 14). Bernard de Clairvaux ayrıca, II. Anacletus taraftarı olan Milan Piskoposluğu ile II. Innocentius arasında da arabuluculuk görevi üstlenmiştir, bk. (Neander, 1843: 100; Vacandard, 1895; Eales, 1889-1896; Luddy, 1927; Robinson, 1990: 455-458).

14 Bernard de Clairvaux'nun da bu durumdan hoşnut olmadığı ve hem kurduğu diplomatik ilişkiler hem de II. Haçlı Seferi için verdiği mücadeleler konusundaki pişmanlıkları yazdığı mektuplardan birinden anlaşılmaktadır: “Kendimi hatırlama vakti geldi. Ucube hayatım ve acı dolu vicdanım kalbinizi sızlatır mı? Ben çağımın kimerasiyim, ne din adamıyım ne de laik. Keşişlik elbisesine büründüm ama uzun bir süredir bu yaşamı terk ettim. Size başkalarından benim hakkımda duyduğunuz şeyleri söylemeye cüret edecek halim yok: Ne yapmaktayım, amacım nedir, şu yeryüzünde hangi tehlikeleri atlattım veya hangi uçurumlardan düştüm. Eğer henüz duymadıysanız dinleyin ve işittiğinize göre öğüdünüzü verin ve duanızı eksik etmeyin”. Detaylı bilgi için bk. (Aşıkoğlu, 2009: 83).

15 Abelard da yargılanma sürecinde bu durumunu şu sözleriyle açıkça ifade etmiştir: “... ”

Mesih, Kutsal Ruh, İnanç ve İbadetler gibi temel inanç meselelerinde kilisenin öğretilerine aykırı yeni görüşler öne sürüyordu. Görüşlerini bir kitapta toplayarak Clairvaux'ya gönderdi (Evans, 1983: 117). William of Thierry, Clairvaux'yu Abelard konusunda uyarınca o da 1140 yılında Paris Piskoposu Stephan of Sens'in daveti üzerine Paris'e geldi ve burada kilise mensupları ve öğrencilere Abelard'ın heretikliği konusunu da içeren bir vaaz verdi¹⁶. Abelard kendisi hakkında çıkan tartışmalar üzerine fikirlerini açıklamak ve Bernard de Clairvaux ile görüşlerini kilisenin, halkın ve öğrencilerin önünde tartışmak üzere Paris Piskoposu Stephan of Sens'ten bir toplantı düzenlemesini istedi. Yapılacak olan tartışma temel iman meseleleri üzerine idi ve Clairvaux, Abelard'ın hitabet ve akıl yürütme konusunda üstün olduğunu düşünüyordu. Durumu kendi lehine çevirmek için konsil toplanmadan piskoposlarla görüşerek onları Abelard aleyhinde karar almaya ikna etti (Neander, 1843: 154-155). 1140 yılında içinde Fransa Kralı VII. Louis'in de bulunduğu konsilde Clairvaux, Abelard'ın yazılarından heretik kabul edilen bölümleri okuyarak onun yargılanmasını istedi. Bu bilgilerin Papa'ya ulaştırılması neticesinde Abelard'ın heretik olarak mahkumiyetini, taraftarlarının afaroz edilmesini, kitaplarının yakılmasını ve kendisinin de uygun görülen bir manastıra yerleştirilmesini içeren Papalık fermanı yayınlandı. Ancak Citeaux başkeşişi Peter Venerable'in, Clairvaux ile Abelard'ı barıştırarak durumu Papa'ya bildirmesi üzerine Abelard yargılanmaktan kurtuldu ve 1142 yılında öldü (Evans, 1983: 117). Bernard de Clairvaux'nun Abelard'ın yargılanması konusundaki tutumu, onun Hıristiyanlığın temel meselelerini tartışmaya dahi açmama konusundaki tutuculuğunu ve heretik fikirlerin toplumda yayılmasına karşı olduğunu göstermektedir.

II. Haçlı Seferinin Nedenleri ve Bernard De Clairvaux'nun Rolü

I. Haçlı Seferi ile ele geçirilerek burada bir devlet kurulan Urfa'nın, 1144 yılında Musul Atabeyi İmâdeddin Zengi tarafından ele geçirilmesi¹⁷,

kibir ve zevk-i sefa içine dalmışken ilahi rahmet her iki hastalığın da çaresi olarak, her ne kadar ben kaçmak istesem de beni hizaya getirdi. İlk olarak şehvet sonra da kibir yüzünden cezalandırıldım", bk. Aşıkoğlu, 2009: 70). Abelardın burada "şehvet" yüzünden yargılandığını ifade etmesi, Paris'te Papaz Fulbert'in yeğeni Heloise'e ders verdiği sırada ondan bebek sahibi olması ile ilgilidir, (Aşıkoğlu, 2009: 65).

16 Bernard de Clairvaux'nun bu vaazı dinleyiciler üzerinde fazla etki bırakmasa da daha sonra Clairvaux'nun sekreterliğini yapacak olan Abelardın öğrencilerinden Geoffrey de Auxerre ondan etkilenecek Clairvaux'ya bağlanmıştı, bk. (Evans, 1983: 117).

17 Urfa'da devlet kurmuş olan Haçlılar, Müslümanların hakimiyet bölgelerine yaptıkları akınlar ile ağır tahribatlara sebep oluyor, ayrıca Suriye ile yapılan ticari faaliyetleri engelliyorlardı. Bu nedenle şehir, Urfa Kontu II. Joscelin ve Artuklu Emiri Kara Arslan ittifakına karşı Musul Atabeyi İmâdeddin Zengi tarafından fethedildi, detaylı bilgi için bk.

hem Bizans'ta hem de Avrupa'daki Katolik Hıristiyanlar arasında büyük üzüntüye neden olmuştur. Antakya ile Kudüs'ün de kaybedilme endişesi Doğu'ya yeni bir seferin düzenlenmesini gerekli kılmıştır. Daha sonra Sur Başpiskoposu olacak olan Willermus Tyrensis bu endişeyi eserinde şu şekilde dile getirmiştir: “...Batı'da Türklerin Tanrı'ya inanmayan halkı, sadece Urfa'yı zaptetmekle kalmayıp, bütün Doğu ülkelerini boydan boya serbestçe katederek bizimkilere ait köyleri ve şehirleri de yakıp yıktılar ve halka şimdiye kadar olduğundan daha çok saldırıp onların mallarını yağmaladılar” (Ayan, 1994: 37). Bu ruh hali ile Kudüs Kraliçesi Melisende (1131-1152) ile Antakya Prinkepsi Raymond de Poitiers (1136-1149) yardım istemek üzere bir elçilik heyetini Roma'ya göndermeye karar verdiler (Freising, 1948: 443). Elçilik heyeti Viterbo'da bulunan Papa III. Eugenius (1145-1153)'nun yanına 1145 yılında ulaşabildi. Viterbo'da Papanın yanında bulunan Otto von Freising, Piskopos Hugue'un¹⁸ Papalık Sarayı'ndaki konuşmasını gözyaşları içinde yaptığını anlatmıştır. Buna göre, “Urfanın kaybindan sonra deniz ötesindeki kilise büyük bir tehlikeye maruz kalmıştır ve kendileri bu konuda Roma ve Frank Kralları'ndan yardım talep etmek üzere Alpleri geçmeye niyetlidir”. Ayrıca Çukurova Piskoposlarından oluşan bir elçilik heyeti (Freising, 1948: 441-442; Evans, 2000: 16) ile Antakya Prinkepsi Raymond da Fransa'ya bir elçilik heyeti göndererek yardım talebinde bulunmuştur (Ayan, 1994: 20-25).

Bernard de Clairvaux'nun yeni bir Haçlı seferini gerekli görmesindeki sebep ise biraz daha farklıdır. Clairvaux'ya göre tehlike sadece Kudüs Krallığının Müslümanların eline geçmesi değildir. Ona göre Hıristiyanlığın Kutsal unsurları, hatta Hıristiyanlık dini tehlike altındadır. Ona göre, Doğu Akdeniz Hz. İsa'nın doğduğu, öldüğü ve tekrar dirileceği bir kutsal alandır. Dolayısıyla bu bölgenin askerî ve siyasi durumu, Hz. İsa'nın doğduğu topraklar ile Hıristiyan dini arasındaki bağı kesme tehlikesi içerdiğinden önem arz etmektedir. Bu güvenlik nedeniyle sefer düzenlenmelidir (Basile, 2009: 54). Ayrıca Bernard Clairvaux'nun Papa III. Eugenius'a yazdığı *Tefekkür Üzerine* adlı eserinden de anlaşıldığına göre onun temel siyasi düşüncesi, Papanın manevi otoritesi altında Katolik bir Avrupa cemaati üzerinde şekillenmektedir. Clairvaux için asıl önemli olan Avrupa'nın ruhani birliğini sağlamaktır ve bunun dışındaki topraklarda hakimiyet kurmak öncelik değildir. O, Avrupa'da ortak bir dinî duygu oluşturması sebebiyle II. Haçlı Seferini desteklemiştir. Ortadoğu'ya yerleşme fikrini ise benimsememiş, bu yüzden de Kudüs'te bir Sistersiyen

(Demirkent, 1987: 139-154; Runciman, 1992: 185-200; Basile, 2009: 52; Bezer, 2013: 258-261).

18 Urfa'nın Latin Başpiskoposu'dur, bk. (Demirkent, 1987: 144).

Manastırı kurulması teklifini reddetmiştir (Aşıkoğlu, 2009: 123)¹⁹.

Bu sayede Doğunun durumundan haberdar olan ve acil yardım taleplerinin muhatabı olan Papa III. Eugenius, yeni bir Haçlı Seferi organize etmek üzere harekete geçmiştir. Bunun için öncelikle Fransa Kralı VII. Louis ve Alman Kralı III. Konrad ile iletişime geçen Papa, 1 Aralık 1145 tarihinde Fransa'daki bütün Hıristiyanlara hitaben bir ferman göndermiştir²⁰. Daha önce de belirtildiği gibi II. Haçlı Seferinin düzenlenme nedeni, Urfa Kontluğunun kaybedilmesidir. Ancak gönderilen fermanla Urfa'nın değil, Kudüs'ün Müslümanlara karşı savunulması gerektiği vurgulanmıştır. Kudüs'ün kaybedileceği korkusu, bu seferin vaizi olan Bernard de Clairvaux'nun çeşitli bölgelere gönderdiği Haçlı Seferi mektuplarında da açıkça görülmektedir. Clairvaux bu mektuplarında, Hıristiyanların kutsal yeri olan Kudüs'ün kaybedilmek üzere olduğunu, eğer buna engel olmak için harekete geçilmezse Kudüs'ün bir daha asla geri alınamayacağını, bu kaybın şimdiki nesil için büyük bir utanç, gelecek kuşaklar için de bir üzüntü kaynağı olacağını ifade etmiştir (Freising, 1948: 76-78; Clairvaux, 1967: 460).

Papanın mektubu üzerine harekete geçen VII. Louis, 1145 yılı sonunda Bourges'te yapılan toplantıda Piskopos Godefroi de la Roche Faillée aracılığıyla, Urfa'nın Müslümanlar tarafından fethedilmesi ve Doğu'daki Hıristiyanların içinde bulunduğu sıkıntılar hakkında bir konuşma yaparak herkesin krallarıyla birlikte sefere katılmasını istemiş, ancak bu düşünce asiller tarafından kabul görmemiştir (Ruville, 1920: 131). Bu toplantıda amacına ulaşamayan Fransa Kralı VII. Louis, Mart ayında Vezélay'da düzenleyeceği yeni toplantı için, halk tarafından çok sevilen ve itibar sahibi bir başrahip olan Bernard de Clairvaux ile görüşmüştür. Dönemin kaynakları, asillerin yeni bir sefer konusunda karara varmadan önce Aziz Bernard'a danışmak istediklerini yazmışlardır (Freising, 1948: 34). Ancak Clairvaux, böyle önemli bir konuda kendisinin karar vermeye yetkili olmadığını belirterek durumun Papa'ya bildirilmesinin daha doğru olacağını ifade etmiştir. Burada Clairvaux'un II. Haçlı Seferine karşı isteksiz olduğu ve Hıristiyan toplumunun enerjisinin Müslümanların oluşturduğu sorunlara değil, Avrupa'daki ihtiyaçlara yönlendirilmesi

19 Clairvaux için kendi manastırı yeryüzündeki en kutsal yer olan Kudüs'ten bile daha kutsal bir yerdir. Bu düşüncesini Philip isimli bir papazın Kudüs yolculuğundan cayararak Clairvaux'da bir keşiş olarak kalma isteğini bağlı olduğu piskoposa iletmiş mektubunda açık bir şekilde ifade etmiştir. Bu düşünceye sahip olan Bernard de Clairvaux, yetkilerini kendi manastırının etki alanını genişletmek ve ona yeni şubeler eklemek için kullanmıştır.

20 Papa Eugenius mektubunda, Kudüs'ü Müslümanlardan alan II. Urbanus ile ataları olan İtalyan ve Frankların çabalarını hatırlatmış, sefere katılanların can ve mallarının korunacağı vaadinde bulunmuştur, bk. (Ferzoco, 1992: 91; Rowe, 1992: 82; Altan, 2000: 13). Fermanların içerikleri için bk. (Freising, 1948: 71-73).

gerektiği görüşünde olduğu anlaşılmaktadır (Evans, 2000: 16). Bunun yanında Clairvaux'nun, eğer bir sefer düzenlenecekse Papalığın bu Haçlı hareketini üstlenmesini ve bu sayede prestij kazanmasını düşündüğü de söylenebilir (Ferzoco, 1992: 96). Papa'ya gönderilen elçilik heyetinin görüşmeleri neticesinde 1 Aralık 1145 tarihli ferman, 1 Mart 1146 yılında tekrar yayınlanarak Bernard de Clairvaux II. Haçlı Seferi'nde vaaz vermek ve asker toplamak üzere görevlendirilmiştir (Deuil, 1948: 9; Ferzoco, 1992: 44; Basile, 2009: 53).

Vézelay Toplantısı (31 Mart 1146) ve Bernard De Clairvaux'nun Faaliyetleri

Vézelay'da yapılacak olan toplantıda Clairvaux'un vaaz edeceği haberi üzerine yüzlerce insan şehre akın etmiş ve bu kalabalığı içine alacak bir kilise bulunmadığından, surların dışına bir kürsü kurularak onun buradan içinde Fransa Kralı VII. Louis, Kraliçe Eleonore d'Aquitaine²¹, asiller, din adamları ve halkın bulunduğu topluluğa hitap etmesi sağlanmıştır. Clairvaux'un coşkulu ve etkileyici konuşması ile kendinden geçen dinleyiciler "haç, haç, bize haç verin" diye bağırmaya başladılar (Neander, 1843: 216; Grosse, 1991: 85-92; France, 2006: 109). Daha önceden hazırlanmış olan haç sembolleri bitince Bernard de Clairvaux, üzerindeki elbiseden parçalar kopararak yeni haçlar yapılmasını sağladı ve hem asillere hem de halka bu haçlar dağıtıldı (Deuil, 1948: 9). Toplantı sonunda yeni bir Haçlı ordusunun bir yıl sonra yola çıkmasına karar verildi. Ayrıca Clairvaux; Bourgounde, Lorraine, Flandre gibi Fransanın çeşitli bölgelerinde halkı seferlere davet eden vaazlar verdi, Doğu Fransa, Almanya ve İngiltere'ye de mektuplar gönderdi (Clairvaux, 1967: 460-463)²². Neticede sefer için birçok kişi toplayan Clairvaux, Papa'ya bir mektup yazarak durumu bildirmiş ve başarısını "Haçlı Seferini bildirdiğim ve konuştuğum her yerde Haçlıların sayısı sayılamayacak kadar arttı. Şehirler ve kaleler boş kaldı, şimdi yedi kadına ancak bir erkek düşüyor" sözleriyle ifade etmiştir (Ferzoco, 1992: 96; Basile, 2009: 53). Papa'ya yazdığı mektuplarda seferlerin gerçekleşmesi konusunda kararlı, azimli ve manevi olarak güçlü olduğu anlaşılan Bernard de Clairvaux, bu başarısının asıl sebebinin Papanın kendisi olduğunu ifade etmiştir.

21 VII. Louis Haçlı Seferine katılan ilk kraldır ve seferde eşi de ona eşlik etmiştir, bk. (Flori, 2004: 45).

22 Bernard de Clairvaux mektuplarında; Tanrının günahlarından dolayı Hıristiyanları cezalandırdığını ve şimdi kendisine hizmet ederek günahlarından kurtulmaları için Hıristiyanlara bir fırsat verdiğini belirtmiş, ayrıca bu sayede maddi bir karşılık bulmayı vaad etmiştir, bk. (Cramer, 1939: 43-55). Bunun yanında Clairvaux'nun bu girişimleri Hıristiyan dünyasında teolojik olarak eleştirilmiş ve Sistersiyenlerin yeni bir Haçlı teolojisi ile halkı Tanrı'ya yakınlaşmak için silahla motive etmeleri endişe uyandırmıştır.

Halkı dinî ve maddi vaadlerle II. Haçlı Seferine katılmaya teşvik etmenin yanında, Clairvaux'nun önemli bir başarısı da seferin masraflarının karşılanması için, devletin en zengin tebası olan Yahudiler dışında çeşitli topluluklardan toplanan vergiler nedeniyle ortaya çıkan katliamlara engel olmaktır. Yahudilerin savaş vergisinden muaf tutulmaları, fakir manastır keşişlerinde büyük bir öfke uyandırmış ve Rudolf adındaki keşiş; Avrupa'nın Köln, Mainz, Worms, Speyer, Strasbourg gibi şehir, kasaba ve köylerinde yetkisi olmadığı halde vaazlar vererek binlerce halkı Yahudileri öldürmeye teşvik etmiştir. Bernard de Clairvaux önce mektuplar ve elçiler göndererek Yahudi katliamını kınamış ve halkı Kutsal Kitabın emrine uymaları için uyarmıştır. Ancak bu çabaları sonuç vermeyince Mainz'e giderek keşiş Rudolf ile görüşmüş ve onu manastırına dönmeye ikna etmiştir. Öfkeli Hristiyan halk, ancak Clairvaux'nun şahsına duyulan saygı ve güven ile yatıştırılabilmıştır (Freising, 1948: 74; Clairvaux, 1967: 391-393; Aşıkoğlu, 2009: 122).

Avrupa'daki bazı kralların sefere ikna edilmeleri de Bernard de Clairvaux'nun çabalarıyla olmuştur. Papa III. Eugenius tarafından yayınlanan fermanlar doğrudan Almanlara ve Almanya Kralı III. Conrad'a hitap etmemekte idi²³. II. Haçlı Seferi için hazırlıkların başladığı sırada Kral III. Conrad, Bavyera ve Saksonya dukeleri ile mücadele halinde idi²⁴. Ayrıca Sicilya Kralı II. Roger (1130-1154), III. Conrad'ın düşmanlarını rüşvetle destekleyerek ülkede karışıklığa sebep oluyordu²⁵. Bu nedenle Almanya Kralı yeni bir cephede ordu hazırlığına niyetli değildi. Alman Kralının bu kararına üzülen Clairvaux, Fransa'ya dönmeye karar verdiği sırada Konstanz Piskoposu Hermann'ın vaaz davetini, Kral III. Conrad'ın da uygun görmesiyle kabul etti ve Almanya'nın birçok şehrinde coşkulu vaazlar verdi. 27 Aralık 1147'de de Speyer'de Kralı sefere katılmaya ikna etti. Clairvaux III. Conrad'a Haçlı ordusunda kullanılmak üzere bir de sancak verdi²⁶. Aziz Clairvaux Speyer'den ayrıldıktan sonra Aşağı Rhine bölgesi boyunca Haçlı vaazları vermeye devam etti. Onun bu çabaları neticesinde

23 Papa III. Eugenius, Sicilya Kralı Roger ile ilişkisi ve papalık problemlerine yaklaşımından dolayı Alman İmparatorunu sefere dahil etme eğiliminde değildi. Ancak Papa bu konuda, Bernard de Clairvaux tarafından ikna edildi, bk. (Evans, 2000: 17).

24 Bavyera Dükü VI. Welf ve Saksonya Dükü Heinrich'in tehditleri nedeniyle III. Conrad'ın tahtı tehlike içinde idi, bk. (Poole, 1957: 346).

25 Sicilya Kralı II. Roger, 1138 yılında kral seçilen ancak henüz Roma'da tacını giymeyen, ayrıca kendisine karşı Bizans Kralı Ioannes Komnenos ile ittifak yapan III. Conrad'ın İtalya'ya girişini engelliyordu, bk. (Altan, 2000: 20-21).

26 Clairvaux, sarayda yapılan günlük ayinde III. Conrad'a Hz. İsa'nın dilinden hitap ederek Tanrının kendisine bahsetmiş olduğu krallık, servet, güç gibi nimetleri hatırlattı. Kral da gözyaşları içinde hıçkırarak Tanrı'ya nankörlük etmeyeceğini ve sefere katılarak hizmete hazır olduğunu söyledi, bu konuda detaylı bilgi için bk. (Freising, 1948: 74; Demirkent: 104; Runciman, 1992: 212).

Orta Avrupa'nın büyük bir kısmı Haçlı Seferine katılmaya karar verdi²⁷.

Clairvaux'nun görevi davet vaazlarıyla bitmemiştir. O, seferin hazırlık, güzergahın belirlenmesi ve naiblik seçimi konularında krallar tarafından düzenlenen bütün toplantılarda hazır bulundu. II. Haçlı Seferini kumanda edecek olan Fransa ve Almanya Kralları Vézelay toplantısından sonra sefer hazırlıklarına başladılar. Fransa Kralı VI. Louis ordunun geçeceği ülkelerden izin ile para karşılığında yiyecek temin edilmesini istedi²⁸. Ayrıca 16 Şubat 1147'de Fransa Kralı tarafından Étampes'te Almanya, Sicilya ve Bizans elçileri ile seferin manevi lideri Bernard de Clairvaux'un hazır bulunduğu bir toplantı düzenlendi. Bu toplantıda II. Haçlı ordusunun deniz yolunu değil, Bizans topraklarından geçen kara yolunu kullanması kararlaştırıldı (Deuil, 1948: 13-15; Altan, 2000: 24-25). Mart 1147'de Frankfurt'ta Alman Kralı III. Conrad tarafından Clairvaux'nun da katıldığı ikinci bir toplantı düzenlendi ve burada kralın yerine oğlu Heinrich kral ve Mainz başpiskoposu ile Başrahip Wibald von Corvey de onun hamisi ve saltanat naibi seçildiler (Freising, 1948: 78). Bernard de Clairvaux, ikinci toplantıdan sonra Clairvaux'ya geri dönmüştür. 1147 yılının Nisan ayında VII. Louis ile görüşmek ve sefer hazırlıklarını kontrol etmek üzere Fransa'ya giden Papa III. Eugenius, Clairvaux'ya giderek burada Bernard de Clairvaux ile de görüşmüştür.

Bernard de Clairvaux, Haçlı ordusunun yola çıkışından sonra oluşacak güvenlik sorunlarıyla da doğrudan ilgilenmiş ve yazdığı mektuplarla Slavlara (Wendler) karşı düzenlenecek olan seferler hakkında Moravia halkına meclis kararlarını bildirmiştir. Putperest Slavlar, Alman İmparatorluğunun doğu ve kuzeydoğu sınırlarını tehdit ediyordu, ayrıca Haçlı kuvvetleri Doğu seferine çıktıktan sonra ülke savunmasız kalacağından Slavların bu fırsatı değerlendirme ihtimalleri vardı. Bu nedenle 1147 Mart'ında Frankfurt'ta yapılan toplantıda Alman Meclisi Saksonya, Moravia ve Danimarkalıların II. Haçlı Seferine katılmayıp Slavlarla mücadele etmeleri kararını almıştı ki belirtildiği gibi bu karar

27 Alman Kralı III. Conrad'ın üvey kardeşleri olan Avusturya Dükü Heinrich Jasomirgott ve Freising Piskoposu Otto ile Regensburg Piskoposu Heinrich, Passau Piskoposu Reginbert sefere katılmayı kabul ettiler. Bunların dışında birçok asil ve her sınıftan, hatta eşkıyalar ve hırsızlar ve savaşçı kadınlardan oluşan büyük gruplar sefere katılmaya karar verdiler, bk. (Freising, 1948: 75).

28 Bu ülkelerin içinde Almanya, Macaristan ve Bizans vardır. Ayrıca Sicilya Kralı II. Roger seferden haberdar edilmiştir. Alman Kralı Conrad ile Macaristan Kralı II. Geyza, 1146 yılında Fransa Kralının bu isteğini kabul ettiler. Bizans İmparatoru Manuel Komnenos ise yardım taleplerine olumlu cevap verdi ancak Haçlıların Bizans topraklarından geçerken oluşturacakları kargaşayı önlemek amacıyla daha önceden de olduğu gibi kendisine sadakat yemini edilmesini istedi, bk. (Deuil, 1948: 11; Kinnamos, 2001: 53; Demirkent: 103). Haçlı Seferini bizzat kumanda etmek isteyen II. Roger ise ordunun kendi gemileriyle denizden naklini istedi ancak onun bu teklifi kabul edilmedi, bk. (Deuil, 1948: 11).

Clairvaux tarafından bildirildi (Clairvaux, 1997: 466).

Aziz Bernard de Clairvaux, II. Haçlı Seferi sırasında güvenliğin sağlanması ve seferin hiçbir engelle karşılaşmaması (Rowe, 1992: 87), ayrıca askerî teçhizatların belirlenmesi ile de bizzat ilgilenmiştir. 1 Aralık 1145'te Papa III. Eugenius tarafından gönderilen fermanı, sefer esnasında giyilecek kıyafetler, kullanılacak zırh ve silahlar konusunda eksik gören Clairvaux, bu konuda daha sert talimatlar verilmesini Papa'dan talep etmiştir. Bunun üzerine Clairvaux'nun II. Haçlı Seferinin vaizi olarak belirlendiği 1 Mart 1146 tarihli fermanla, onun askerî konularda istediği talimatlara da yer verilmiştir (Rowe, 1992: 84).

Bernard De Clairvaux'nun II. Haçlı Seferinin Başarısızlıkla Sonuçlanmasındaki Düşünceleri

Bernard de Clairvaux sefere bizzat katılmamış olmasına rağmen II. Haçlı Seferinin başarısızlığından doğrudan sorumlu tutulmuştur. Çünkü o, Avrupa'yı dolaşarak insanları sefere katılmaya çağırmış ve bunun karşılığında gösterdiği kerametlerle zafer ve kurtuluş vaad etmiş olmasına rağmen sonuç beklediği gibi olmamıştır. II. Haçlı Seferinin başarısız olması nedeniyle Doğu'da bir Haçlı Krallığı kurulamamış ve bu durum Papa III. Eugenius'un Hıristiyan dünyasındaki prestijini olumsuz etkilemiştir. Bernard de Clairvaux'ya göre bu seferin başarısızlığına sebep, Hıristiyan Batı Avrupa'nın kutsal bir savaşta başarılı olmak için yeterli maneviyata sahip olmaması ve bunun Tanrının bir cezası olduğudur (Evans, 2000: 17; Basile, 2009: 58)²⁹.

Clairvaux II. Haçlı Seferi'nden sonra yeni bir sefer düzenlenilmesi konusunda aktif olarak bizzat çalışmıştır. 7 Mayıs 1150 yılındaki Chartres toplantısında Bernard de Clairvaux, yeni seferin lideri seçildi. Bu seferin planlanmasında oldukça azimli ve hevesli olmasına rağmen ordu komutanlığı tecrübesizliğinden dolayı askerî bir lider olarak atanması onaylanmadı (Basile, 2009: 73). Ayrıca Sistersiyen Tarikatının keşişleri de, tarikatın içindeki idari bölünme tehlikelerinden ve Bernard de Clairvaux'nun siyaset ile fazla iç içe olmasından duydukları rahatsızlık nedeniyle bu durumu endişeyle karşıladılar (Bolton, 1992: 131). Planlanan Haçlı Seferi ise gerçekleşmedi.

Sonuç

²⁹ Bernard de Clairvaux kendisine karşı yöneltilen suçlamalara karşı düşüncelerini, Papa III. Eugenius'a hitaben yazdığı *On Consideration* adlı eserinde dile getirmiş ve burada başarısızlığın kendine mal edilmesinden dolayı duyduğu memnuniyetini anlatmıştır. Çünkü ona göre, Hıristiyan dünyasının bu yenilgiyi Tanrı'ya isyan ederek yaşamasından ve küfre girmesinden, kendisini suçlaması çok daha kabul edilebilir bir durumdur, bk. (Clairvaux, 1908: 20).

II. Haçlı Seferinin vaizliğini yapan ve bu sayede çağrının geniş kitlelere ulaşmasını sağlayan Bernard de Clairvaux sadece bir din adamı değil, aynı zamanda politik kimliği olan reformcu bir düşündürdür. Hıristiyan ahlâkı ve insanın kendini Tanrı'ya adanması ile gerçekleşen insan ruhunun dönüşümü konusundaki yazıları ile modern çağı dahi etkilemiştir. Sadece dinî konularda manastır eğitimi olan ve bilginin kullanılmasını, insanın kendini tanıması ve Tanrı'ya ulaşması için bir araç olarak gören Bernard de Clairvaux, bu düşüncelerini mensup olduğu Sistersiyen Tarikatı içinde dile getirmiş, hatta gerektiğinde tarafını belirleyerek Papalık seçimi ya da yargılanmalar gibi siyasi ve hukuki olaylara müdahil olmuştur. Bunun yanında dinî hassasiyeti ve hararetle vaazları sayesinde hem halkı hem de asiller, papalar ve kralları kolayca etkileyebilmiş, Papa III. Eugenius, Fransa Kralı VII. Louis ve Papa II. Innocentius'un fikir ve ideallerinin şekillenmesinde etkili olmuştur. Hıristiyanlığın geleceğini ve Avrupa'nın dinî birliğini her şeyden üstün görmesi, onun başlangıçta yeni bir Haçlı Seferi için çok da heyecan içinde olmadığını göstermektedir. Ancak etkili bir din adamının halk üzerinde uyandıracığı etki ve propaganda düşüncesi, onun bu seferin vaizi olmasını sağlamıştır. Papa III. Eugenius'un isteğiyle II. Haçlı Seferinin düzenlenmesi için çeşitli seyahatlere çıkmış, vaazlar vermiş ve derebeyleri ile kralların bu sefere iştiraki için onlarla görüşmeler yapmıştır. Bu görevinde yeterince başarılı da olmuştur. Seferin başarısızlığının sorumluluğunun doğrudan Bernard de Clairvaux'ya yüklenmesi onun etkisinin en önemli göstergelerinden biridir. Bunun yanında II. Haçlı Seferini ele alan kaynakların birçoğu, Bernard de Clairvaux'nun sefer esnasındaki zihniyet ve düşüncelerini göz ardı etmişlerdir. Onun Haçlı Seferi'ndeki rolü dinî propaganda üzerine kurgulanmış olsa da Clairvaux; Papa III. Eugenius ve onun şahsında Hıristiyanlığın prestiji, seferin ruhu, hazırlıkları, Avrupa'nın sefer sırasındaki güvenliği ve askerî hareketin bütün içerikleriyle doğrudan ilgilendiği. Onun, seferin her yönünde aktif rol oynaması, şüphesiz Papa III. Eugenius ile olan şahsi yakınlığından kaynaklanmaktadır.

Bernard de Clairvaux II. Haçlı Seferinin düzenlenmesi için büyük bir çaba sarfetmiş olsa da, aslında o Hıristiyanlığın Müslümanlar ve Yahudiler tarafından kabul edilmesi konusuna da ilgisizdir. Onun öncelikli siyasi hedefi Avrupa'nın Katolik birliğinin tam olarak sağlanmasıdır. Bu yüzden Müslümanların inançlarının daha iyi anlaşılabilirliği için Kur'ân-ı Kerim'in Latince'ye tercümesi girişimine destek vermemiş, Kudüs'te bir Sistersiyen Manastırı kurulması teklifini reddetmiş ve Almanya'da Yahudilere yönelik şiddeti kesin bir şekilde kınamıştır. Diğer taraftan Papanın isteğiyle kabul ettiği II. Haçlı Seferi vaizliğini, Avrupa'daki Katolik birliğini sağlamlaştırmak ve mensup

olduğu Sistersiyen Manastırlarının etkinliğini artırmak için bir fırsat olarak değerlendirmeye çalışmıştır.

Kaynakça

- Altan, E. (2000). *İkinci Haçlı Seferi (1147-1148)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aşıkoğlu, Y. (2009). *Aziz Bernard ve Hıristiyanlık Tarihindeki Yeri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aumann, J. (1985). *Christian Spirituality in the Catholic Tradition*. London.
- Ayan, E. (1994). *Willermus Tyrensis'in Historia Rerumin Partibus Transmarinis Gestarum (Denizaşırı Bölgelere Yapılan Seferlerin Tarihi) Adlı Eserinin XVI., XVII., XVIII. Kitaplarının Türkçe Çevirisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Basile, T. (2009). *Templors, Crusades and Consideration: A Study on Bernard of Clairvaux Allegory of the Two Swords*. Kanada: M.C. Master Üniversitesi.
- Bernard of Clairvaux. (1967). *The Letters of St. Bernard of Clairvaux*. James, S. (Çev.). London.
- _____. (1971). *On the Song of Songs II*. Walsh, K., (Çev.). Kalamazoo.
- Bezer, G. Ö. (2013). İmâdüddin Zengi. *DİA* içinde. (Cilt. XLIV, ss.258-261).Ankara.
- Bolton, B. M. (1992). The Cistercians and the Aftermath of the Second Crusade. Michael Gervers (Ed.), *The Second Crusade and the Cistercians* içinde (s. 131-141). New York: St. Martin's Press.
- Bredero, H.A. (1996). *Bernard Clairvaux: Between Cult and History*. Edinburg.
- Carnotensis, F. (2009). *Kutsal Toprakları Kurtarmak Kudüs Seferi*, Barlas, İ. B. (Çev.). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Caspar, E. (1924). Die Kreuzzugsbullen Eugens III. *Neues Archiv* içinde (Cilt. XLV, ss.285-305).
- Constable, Giles. (1953). The Second Crusade as Seen by Contemporaries. *Traditio*, 9, 213-79.

- Cramer, V. (1939). Kreuzpredigt und Kreuzzugsgedanke von Bernard von Clairvaux. *PDVHL*, XVII-XX, 43-55.
- Demirkent, I. (1987). *Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi (1118-1146)*. Ankara: TTK Yay.
- _____. (2007). Haçlı Seferlerinin Düşüncesinin Doğuşu ve Hedefleri. *Haçlı Seferleri Tarihi içinde (1-19)*. İstanbul: Dünya Yay.
- Derinkök, T. (2005). *Tampliye Şövalyeleri, Ortadoğu'da Dini İnanışlar ve Düşünceler*. İstanbul: Alfa Yay.
- Dowley, T. ve Wyclif J. (2004). *Hristiyanlık Tarihi*, Sel, S. ve Kırıran L. (Çev.). İstanbul: Yeni Yaşam Yay.
- Eales, S. J. (1889-1896). *The Life and Works of St. Bernard I-II-III*. London.
- Evans, G. R. (2000). *Bernard of Clairvaux*. New York: Oxford University Press.
- Ferzoco, G. (1992). The Origin of the Second Crusade. Michael Gervers (Ed.), *The Second Crusade and the Cistercians içinde (s.91-99)*. New York: St. Martin's Press.
- Flori, J. (2004). *Eleanor of Aquitaine: Queen of Rebel*. Edinburgh.
- France, J. (2006). *Medieval Images of Saint Bernard of Clairvaux*. Michigan: Cistercian Publications.
- Grosse, R. (1991). Überlegungen zum Kreuzzugsaufruf Eugens III. von 1145/46, Mit einer Neuedition von JL 8876. *Francia*, 18, 85-92.
- Ioannes Kinnamos. (2001). *Ioannes Kinnamos'un Historia'sı (1118-1176)*. Demirkent, I. (Haz.), Ankara: TTK Yay.
- Kugler, B. (1866). *Studien zur Geschichte des Zweiten Kreuzzugs*. Stuttgart.
- Levine, R. (1997). *The Deeds of God through the Francos*. Suffolk.
- Luddy, A.J. (1927). *Life and Teaching of St. Bernard*. Dublin.
- Neander, A. (1843). *The Life and Time of Saint Bernard*, Wrench, M. (Çev.). London.
- Odo de Deuil. (1948). *Odo of Deuil, De Profectione Ludovici VII in Orientem: The Journey of Louis VII to the East*, Recrds of Civilization, Sources and Studies. Berry, V.G. (Trc.), New York: Columbia University Press.

- Otto von Freising. (1948). *The Deeds of Frederick Barbarossa by Otto of Freising Chronicle*, Records of Civilization, Sources and Studies. Mierow, Ch. (Çev.): New York: Columbia University Press.
- Pedry, A. (2011). Bernard of Clairvaux's Writing on Violence and the Sacred. *George University*,42-67.
- Poole, L. (1957). Germany, 1125-1152. J. B. Bury ve J.R. Tanner ve C.W. Prewite-Orton ve Z.N. Brooke (Ed.). *The Cambridge Medieval History V* içinde (s.334-359). Cambridge University Press.
- Purkis, W. J. (2008). *Crusading Spirituality in the Holy Land and Iberia, c. 1095-c. 1187*. Woodbridge.
- Rassow, P. (1924). Der Text der Kreuzzugsbulle Eugens III. *Archiv*, XLV, 302-305.
- Robinson, I. S. (1990). *The Papacy, 1073-1198, Continuity and Innovation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rowe, J. G. (1992). The Origins of the Second Crusade: Papa Eugenius III, Bernard of Clairvaux and VII. Louis. Gervers M. (Ed.), *The Second Crusade and the Cistercians*. New York: St. Martin's Press.
- Runciman, S. (1989). *Haçlı Seferleri Tarihi I*. Işıltan, F. (Trc.). Ankara: TTK Yay.
- Runciman, S. (1992). *Haçlı Seferleri Tarihi II*. Işıltan, F. (Trc.). Ankara: TTK Yay.
- Ruville, A. (1920). *Die Kreuzzüge*. Leipzig.
- Saint Bernard of Clairvaux. (1908). *Saint Bernard On Consideration*. Lewis, G. (Çev.). Oxford: Clarendon Press.
- Vacandard, E. (1895). *Vie de Saint Bernard I-II*. Paris: Librairie Victor Lecoffre.
- Whone, H. (1990). *Church Monastery Cathedral an Illustrated Guide to Christian Symbolism*, Great Britain: Element Books.